Vaše příští vystoupení si zaslouží Bärenreiter Urtext.

Proč právě Bärenreiter Urtext?

Uvědomte si, kolik času strávíte cvičením, přípravou na hodiny a na koncerty. Jste si opravdu jisti, že hudba, kterou hrajete, zní podle skladatelových představ?

Skladby vydávané tiskem dříve většinou odpovídaly vkusu své doby, což vedlo k postupnému odchýlení od toho, co měl skladatel skutečně na mysli. Většina kopírovaných nebo stahovaných not pochází ze zastaralých, necitlivě revidovaných či dokonce nedbale připravených edic s velkým množstvím chyb. Je přece velká škoda plýtvat časem a energií na porozumění hudebnímu zápisu, kterému se nedá důvěřovat.

Edice Bärenreiter Urtext nabízí právoplatný hudební zápis, jemuž můžete věřit.

A co vlastně „urtextová edice“ znamená?

Označení „urtext“ v nakladatelství Bärenreiter znamená vědecko-kritickou edici, založenou na znalosti všech známých pramenů.

V minulosti mohli hudebníci stěží vědět, zda to, co hrají, skutečně odpovídá skladatelovým záměrům. Nakladatelé či editoři totiž nezřídka výrazně ovlivňovali konečnou podobu tištěného vydání svými často diskutabilními zásahy a dodatky. Hudebníci by tedy museli nejprve prostudovat manuskripty a další prameny, aby mohli zodpovědně posoudit kvalitu takového tisku.

Nakladatelství Bärenreiter ale udělá tuto práci za vás. Vždy se snažíme o to, aby každá urtextová edice zahrnovala výsledky nejnovějšího muzikologického výzkumu. Naši editoři jsou skutečně špičkoví odborníci a připravují vydání díla tak, aby pokud možno co nejvíce odpovídalo skladatelovu záměru. Snadno se to řekne, nesnadno udělá. Muzikologové z nakladatelství Bärenreiter cestují po celém světě a pátrají po pramenech k hudebním dílům. Často přitom pracují jako detektivové, dešifrují rukopisy, které jsou někdy téměř nečitelné, a analyzují veškerá fakta.

Není tedy urtext jen kopií autografu?

Jako hudebníci si jistě dokážete představit, jak obtížné bývá pochopit, co skladatel skutečně zamýšlel, zvláště nemáme-li k dispozici dobové nahrávky. Prostudování autografu (skladatelova vlastnoručního rukopisu) – za předpokladu, že existuje – bohužel nestačí. Co když skladatel zanesl nějaké korektury do prvního tištěného vydání? Autograf tedy nabízí jen část příběhu skladby. Aby bylo možné vytvořit plnohodnotnou urtextovou edici, je třeba prozkoumat co nejvíce pramenů a řádně je vyhodnotit. V úvahu je tak potřeba vzít skici, dopisy, autografy, rukopisné opisy, nejrůznější korektury, dobové kritiky i komentáře současníků.

Nakladatelství Bärenreiter nešetří náklady ani úsilím, jde-li o nashromáždění a utřídění všech dostupných informací. Nezbytnou součástí každé urtextové edice je kritický komentář, obsahující detailní popis všech edičních rozhodnutí a zásahů, které bylo třeba učinit v případě nesrovnalostí v pramenech. Jedině tak je možno se dobrat k duši skladatele a jeho díla.

Co mohu očekávat od publikací s označením Bärenreiter Urtext?

Spolehlivý hudební zápis sám o sobě ještě nestačí pro označení „Bärenreiter Urtext“.

Nedílnou součástí urtextových vydání nakladatelství Bärenreiter proto jsou:

- podrobné informace o vzniku a historii díla
- popis všech použitých pramenů
- cenné poznámky k dobové interpretační praxi
- kritické komentáře s objasněním všech rozporů v pramenech a souvisejících edičních zásahů

Není to však pouhá hudební věda. Bärenreiter také uspokojuje praktické potřeby dnešních interpretů. Bärenreiter Urtext nabízí:

- praktické rozvržení stránek pro obracení; rozkládající se stránky a zanášky tam, kde je skutečně potřebujete
- doplňkové sólové party s prstoklady a smyky, jedná-li se o koncerty pro smyčcové nástroje
- dobře hratelné a „čitelné“ klavírní výtahy
- exkluzivní vzhled a uživatelsky pohodlný formát
- vynikající kvalitu tisku
- kvalitní papír a vazbu
- pověstnou „německou kvalitu“

Co znamená slovo urtext?

Německá předpona „ur“ znamená „původní“ nebo „nejstarší“. Pojem urtext se začal poprvé objevovat v 19. století ve spojení s literárním textem. Vztahoval se k původní podobě děl například Goetha nebo Shakespeara, která se literární učenci pokoušeli rekonstruovat a zbavit vydavatelských doplňků.

V hudbě se pojem urtext používá pro odborně kritickou edici, založenou na znalosti všech dostupných pramenů.

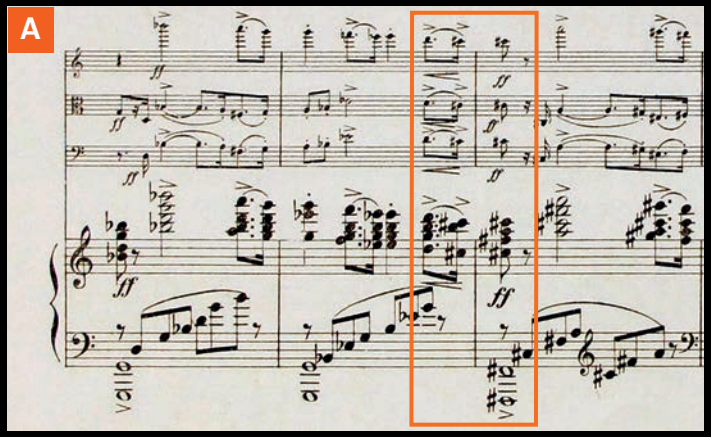

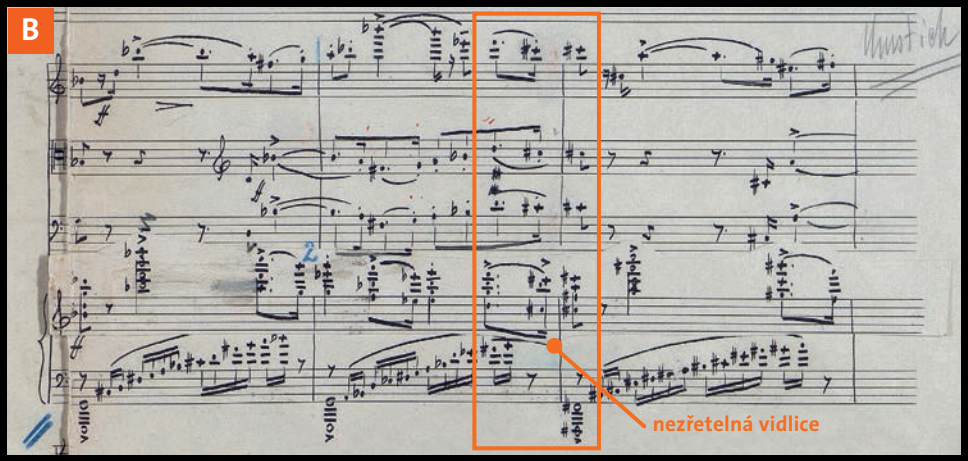

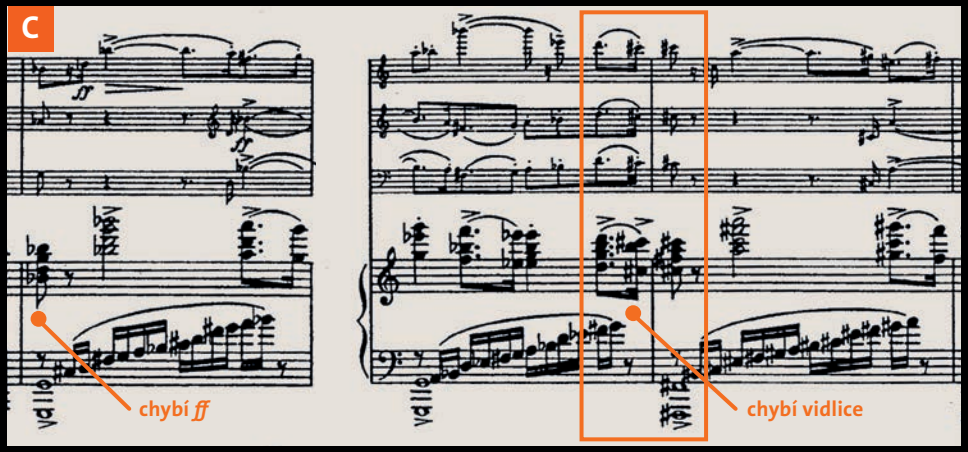

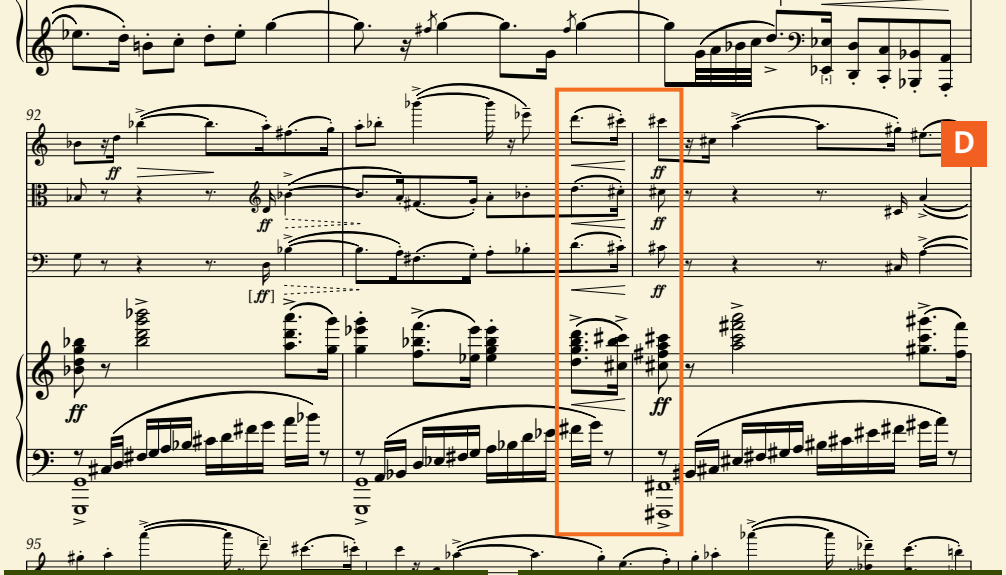

Vezměme si konkrétní příklad.

Sukův *Klavírní kvartet op. 1* byl za života skladatele vydán dvakrát. Při druhém vydání byla zapracována skladatelova revize, zaznamenaná Otakarem Šourkem do exempláře 1. vydání (ten byl předlohou pro 2. vydání). Pozměněné provedení první věty je zahuštěno o imitace smyčcových nástrojů a šestnáctinové běhy v klavíru a tato kompoziční úprava patnácti taktů (Sukův autograf těchto změn je nezvěstný) musela být znovu vyryta. Přitom však vypadly některé dynamické údaje, které i do přepracovaného znění daného místa nepochybně patří. Urtextové vydání je tedy doplňuje podle 1. vydání skladby a tento zásah komentuje v kritické zprávě.

Na obr. A vidíme znění prvního vydání z roku 1892. Vždy po dvou taktech je crescendovými vidlicemi a údajem ff potvrzeno, že hudba má zůstat ve vysoké dynamice. Otakar Šourek (a možná předtím sám Suk) vyznačil do taktů (obr. B), které měly být znovu vyryty, tyto vidlice pouze u klavíru. Navíc tato vidlice není zřetelná, protože se na daném místě stýkají dva k sobě přilepené kusy papíru. Ve druhém vydání (obr. C) zůstaly opomenuty i ty vidlice, stejně jako počáteční fortissimo v klavírním partu. Protože se s nejvyšší pravděpodobností nejedná o záměr, ale pouhé opomenutí, doplňujeme do naší edice (obr. D) dynamické pokyny podle prvního vydání. Jak vidíme, nebylo možné jednoduše přetisknout druhé vydání kvartetu z roku 1924; studium pramenů ukazuje, že ani toto vydání není bez chyb, protože korektury nebyly provedeny důsledně.

Toto je pouze jeden z mnoha příkladů, který dokládá, že pod značkou Bärenreiter Urtext se neskrývá pouze přetisk autografu, ani pouhá reedice prvního vydání; tato značka je synonymem pro důkladné vyhodnocení všech aspektů vzniku hudebního díla, které v konečném důsledku vede k jeho hlubšímu porozumění.

Myslete na své příští vystoupení.

Používáte-li kopie či noty vytištěné z internetu, jste na špatné cestě. Na vašich vystoupeních to bude znát. Neztrácejte čas přerovnáváním hromady papírů. Vybudujte si vlastní hudební knihovnu, jejímž základem bude značka „Bärenreiter Urtext“ a přijměte naše publikace za vlastní. Využijte výsledků naší práce a spojte je s vašimi osobními poznámkami a komentáři – budete z nich moci čerpat po celý život.

Bärenreiter Urtext se tak stane vaší životní investicí.

Vaše příští vystoupení si to zaslouží.